

กรมป่าไม้

เกณฑ์และตัวชี้วัดการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนสำหรับประเทศไทย

กรมป่าไม้

องค์การไม้เขตร้อนระหว่างประเทศ

โดย ดร.สุรินทร์ อ้นพรหม

คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญ

คำนำ	
ขอบเขตและรูปแบบ	
คำนิยาม	
เกณฑ์และตัวชี้วัดในการจัดการป่าชุมชนและสวนป่าอย่างยั่งยืน	
เกณฑ์ที่ 1: ความสอดคล้องกับกฎหมาย นโยบาย และมาตรการที่เกี่ยวข้อง	
เกณฑ์ที่ 2: สัดส่วนและสภาพของพื้นที่ป่า	
เกณฑ์ที่ 3: สุขภาวะและการปรับตัวของระบบนิเวศป่าไม้	
เกณฑ์ที่ 4 ผลผลิตและนิเวศบริการของพื้นที่ป่าไม้	
เกณฑ์ที่ 5 ความหลากหลายทางชีวภาพป่าไม้	
เกณฑ์ที่ 6 การอนุรักษ์ดินและน้ำ	
เกณฑ์ที่ 7 เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น	
English Version	
INTRODUCTION	
SCOPE AND FORMAT	
DEFINITIONS	
THAILAND CRITERIA AND INDICATORS	
CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS	

บทนำ

- 1.1 การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable development) คือ แนวคิดการพัฒนาที่ได้รับการเสนอและยอมรับอย่างเป็นทางการครั้งแรกในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ณ กรุงริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล พ.ศ. 2535 หรือที่รู้จักกันในนามของ “the Rio Earth Summit 1992” เสนอว่าการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้นต้องสร้างสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยล่าสุดสหประชาชาติ หรือ UN มีการประกาศเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งประกอบไปด้วย 17 เป้าหมาย
- 1.2 การจัดการป่าอย่างยั่งยืนเป็นแนวทางการจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ตอบสนองทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม/วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ในเอกสารชิ้นนี้นิยามการจัดการป่าอย่างยั่งยืน คือ **“กระบวนการของการจัดการป่าเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนประการหนึ่งหรือมากกว่าเกี่ยวกับการทำให้เกิดผลผลิตและบริการป่าไม้ที่ต้องการอย่างต่อเนื่องโดยไม่ทำให้เกิดการลดทอนอันเกินควรต่อคุณค่าทางธรรมชาติและผลผลิตในอนาคต อีกทั้ง ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่ไม่ต้องการต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพและสังคม (ITTO, 2018)”** นั่นคือ การจัดการป่าชุมชนและสวนป่าไม้เศรษฐกิจอย่างยั่งยืนต้องนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน การธำรงรักษาวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของชาติและท้องถิ่น และต้องตอบสนองมิติของความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย
- 1.3 องค์การไม้เขตร้อนระหว่างประเทศ (The International Tropical Timber Organization: ITTO) ได้ริเริ่มการมาตรฐานการจัดการป่าอย่างยั่งยืนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 โดยพัฒนาชุดของเกณฑ์ (Criteria) และตัวชี้วัด (Indicator) เพื่อนำไปใช้ในการติดตามการจัดการป่าและรายงานความก้าวหน้าของการจัดการป่าทั้งในระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับพื้นที่ป่า
- 1.4 ASEAN Criteria and Indicators for Sustainable Management of Tropical Forests ได้รับการพัฒนาขึ้นเป็นครั้งแรกในการประชุม ASEAN Senior Officials on Forestry (ASOF) ซึ่งจัดขึ้น ณ เมืองย่างกุ้ง ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ในปี ค.ศ. 2000 และมีการลงมติยอมรับในการประชุม AMAF ในปี ค.ศ. 2016 ประกอบด้วย 7 เกณฑ์ 18 องค์ประกอบ และ 54 ตัวชี้วัด
- 1.5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการจัดการป่าอย่างยั่งยืนในประเทศไทยที่นำมาประกอบการพัฒนาเกณฑ์ และตัวชี้วัดในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ 1) มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมการจัดการสวนป่าไม้เศรษฐกิจอย่างยั่งยืน (มอก. 14061) ประกอบด้วยข้อกำหนดเฉพาะ 7 ข้อหลัก 59 ข้อย่อย 2) มาตรฐานการจัดการ

สวนป่าไม้เศรษฐกิจอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2558 ขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ประกอบด้วย 7 หลักการ และ 3) เกณฑ์การแบ่งกลุ่มป่าชุมชนของสำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้ ประกอบด้วย 5 ด้าน

2.0 ขอบเขตและรูปแบบ

- 2.1 การพัฒนาเกณฑ์และตัวชี้วัดการจัดการป่าชุมชนและสวนป่าอย่างยั่งยืนในเอกสารนี้เป็นชุดของเกณฑ์และตัวชี้วัดระดับชาติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจต้องมีการสนับสนุนและขับเคลื่อนให้มีการชุดของเกณฑ์และมาตรฐานในระดับภูมิภาค และระดับพื้นที่จัดการต่อไป
- 2.2 ชุดของเกณฑ์และตัวชี้วัดการจัดการป่าชุมชนและสวนป่าอย่างยั่งยืนในเอกสารนี้วางอยู่บนหลักการของความจำเป็นพื้นฐาน (minimum requirement) และสามารถนำไปใช้ได้จริง
- 2.3 เกณฑ์และตัวชี้วัดการจัดการป่าชุมชนและสวนป่าอย่างยั่งยืนนี้วางอยู่บนหลักการของการจัดการป่ายั่งยืนทั้ง 7 หลักการ และมีความสอดคล้องกับ ASEAN C&I for Sustainable Management of Tropical Forests
- 2.4 เกณฑ์และตัวชี้วัดการจัดการป่าชุมชนและสวนป่าอย่างยั่งยืนสำหรับประเทศไทย ประกอบด้วย 7 เกณฑ์ และ 35 ตัวชี้วัด อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดมาตรฐานและความยั่งยืนของป่าชุมชนและสวนป่ามีจำนวนตัวชี้วัดแตกต่างกัน

3.0 คำนิยาม

พื้นที่ป่าจัดการ	พื้นที่สวนป่าและป่าชุมชน
สวนป่า	พื้นที่ที่เกษตรกร ผู้ประกอบการปลูกต้นไม้ขึ้น
สวนป่าแบบวนเกษตร	พื้นที่ปลูกต้นไม้แบบผสมผสานระหว่างไม้ป่ายืนต้นกับพืชเกษตรและ/หรือร่วมกับกิจกรรมปศุสัตว์
สวนป่าขนาดเล็ก	พื้นที่สวนป่าไม้เศรษฐกิจที่มีขนาดไม่เกิน 100 ไร่

สวนป่าไม้ขนาดกลาง	พื้นที่สวนป่าไม้เศรษฐกิจที่มีพื้นที่การจัดการขนาดตั้งแต่ 100 – 500 ไร่
สวนป่าไม้ขนาดใหญ่	พื้นที่สวนป่าไม้เศรษฐกิจที่มีพื้นที่การจัดการมากกว่า 500 ไร่ ขึ้นไป
ป่าชุมชน	ที่ดิน และ/หรือ ที่ดินป่าไม้ที่ชุมชนได้ดำเนินการ หรือได้รับอนุญาตตามกฎหมายให้ดำเนินการร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่จัดการกิจการงานด้านป่าไม้อย่างต่อเนื่อง ภายใต้กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ และแผนงานที่ เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจสอดคล้องกับความเชื่อและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้นด้วย
สิทธิถือครอง	สิทธิที่แสดงความเป็นเจ้าของ หรือผู้มีสิทธิ์ครอบครองตามกฎหมาย และมีความชอบธรรมในการใช้ประโยชน์ เก็บเกี่ยว หรือจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่าจัดการ
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	บุคคล กลุ่มบุคคล เครือข่าย หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจได้รับผลกระทบหรือมีผลกระทบต่อการดำเนินงานและกิจกรรมการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่าจัดการ
ระบบนิเวศ	พื้นที่หน่วยหนึ่งซึ่งประกอบด้วยสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตที่อยู่รวมกันภายใต้สิ่งแวดล้อมเดียวกัน
การจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน	การจัดการเพื่อรักษาและส่งเสริมสภาพความสมบูรณ์ของสวนป่าในระยะยาว และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านสิ่งแวดล้อม
การจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืน	การจัดการเพื่อส่งเสริมความสมบูรณ์ของระบบนิเวศป่าไม้ในระยะยาว และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนทั้งทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม
ชนิดพันธุ์ใกล้สูญพันธุ์	ชนิดพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตในพื้นที่ป่าจัดการและประกาศในบัญชีชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทย
ชนิดพันธุ์ประจำถิ่น	ชนิดพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในพื้นที่ป่าที่จัดการและปรากฏว่ามีเฉพาะ เป็น

เอกลักษณ์ เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในท้องถิ่น

ของป่า

สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่ในพื้นที่ที่จัดการ เป็นต้นว่า (๑) พืช ถ่านไม้ ไม้ไผ่ เปลือกไม้ ใบไม้ ดอกไม้ เมล็ด ผลไม้ หน่อไม้ ชั๊น และยางไม้ (๒) หญ้า อ้อ พง แคมปรี้อ คา กก กระจุต กูด เห็ด และพืชอื่น (๓) ครั่ง รังผึ้ง น้ำผึ้ง ชีผึ้ง มูลค้างคาว (๔) สัตว์น้ำ สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ แมลง รวมทั้งไข่ของแมลงที่ไม่ใช่สัตว์ป่าสงวน หรือ สัตว์ป่าคุ้มครอง ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (๕) ดิน หิน กรวด และทรายที่ไม่ใช่แร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่

นิเวศบริการ

ผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เกิดจากการจัดการป่าชุมชน และสวนป่าโดยประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และเจ้าของสวนป่าสามารถนำมาประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้

ผู้จัดการป่า

เกษตรกรและ/หรือเจ้าของสวนป่า รวมถึงชุมชนท้องถิ่นที่ขึ้นทะเบียนป่าชุมชนกับกรมป่าไม้

แผนการจัดการ

เอกสารที่จัดทำโดยเกษตรกร ผู้จัดการป่า หรือชุมชนท้องถิ่นที่จัดการป่าชุมชน สำหรับเป็นแนวทางในการสวนป่าและป่าชุมชน

4.0 เกณฑ์และตัวชี้วัดการจัดการป่าชุมชนและสวนป่า

เกณฑ์ที่ 1: ความสอดคล้องกับกฎหมาย นโยบาย และมาตรการที่เกี่ยวข้อง

คำอธิบาย: การจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนต้องปฏิบัติตามกฎหมายและข้อตกลงทั้งในระดับระดับประเทศ และระดับนานาชาติที่ประเทศไทยลงนามในข้อตกลงที่เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับข้อบัญญัติและมาตรการต่างๆ ในระดับท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังต้องมีการ กลไกการบริหาร ระบบงบประมาณ และการติดตามประเมินผลที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ตัวชี้วัด	สวนป่า	ป่าชุมชน
<p>1.1 มีหลักฐานแสดงสิทธิถือครองที่ดินและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่ชัดเจน</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>1) หนังสือแสดงสิทธิที่ดิน เช่น โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3, น.ส.3ก, น.ส.3ข) สปก. คทช. สค.1 เป็นต้น</p> <p>2) หนังสือออกโดยหน่วยงานของรัฐ และ/หรือหนังสือจดทะเบียน</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>เอกสาร/หนังสืออนุญาต/หนังสือแสดงความยินยอมจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ</p>	+	+
<p>1.2 มีแผนการจัดการป่าที่ตอบสนองต่อหลักการจัดการป่าอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับกฎหมายป่าไม้</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>1) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง: กฎหมายป่าไม้ พรบ. เลื่อยโซยนต์ นโยบายของรัฐบาล มติ ครม. กฎหมายแรงงาน</p> <p>2) ข้อตกลงและหลักการสากล: ASEAN-FLEGT, EU-FLEGT, CITES, REDD+</p>	+	+

ตัวชี้วัด	สวนป่า	ป่าชุมชน
<p>อนุสัญญาความหลากหลายทางชีวภาพ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>เอกสารแผนการจัดการ การสัมภาษณ์</p>		
<p>1.3 มีการดำเนินงานเพื่อติดตามประเมินผลการจัดการป่าชุมชนและสวนป่าเป็นระยะ และมีความต่อเนื่อง</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>การติดตามประเมินผลการจัดการป่าชุมชนและสวนป่ามีเป้าหมายหลักเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>บันทึก รายงานประชุม ภาพถ่ายกิจกรรม การสัมภาษณ์</p>	+	+
<p>1.4 มีการบริหารจัดการบัญชีรายรับรายจ่าย งบประมาณที่ได้รับสนับสนุน และทรัพย์สินต่างๆ ที่มีความโปร่งใส และตรวจสอบได้</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>รายรับ หรือรายได้ อาจครอบคลุมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่วัดมูลค่าได้ที่ได้รับจากการประกอบกิจการสวนป่า และป่าชุมชน ในขณะที่ รายจ่ายอาจครอบคลุมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่วัดมูลค่าได้ที่จ่ายออกไปเพื่อให้ได้ผลผลิตและบริการของสวนป่า และป่าชุมชน</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>รายงานเกี่ยวกับการเงิน บัญชีและรายงานแสดงทรัพย์สิน</p>	+	+

ตัวชี้วัด	สวนป่า	ป่าชุมชน
<p>1.5 มีแนวทางในการป้องกันและแก้ปัญหาข้อพิพาท ผลกระทบเชิงลบ และความไม่ เป็นธรรมในการอ้างสิทธิการถือครองและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรจากป่าชุมชน และสวนป่า</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>แนวทางการป้องกันและแก้ปัญหา เช่น การประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การมี ช่องทางรับข้อร้องเรียน เป็นต้น</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>เอกสาร/รายงาน/บันทึก การสัมภาษณ์</p>	+	+
<p>1.6 มีกลไกการสื่อสาร (ช่องทาง วิธีการ และความถี่) กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่าง ต่อเนื่องและทั่วถึง</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>ระดับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ 1) ระดับท้องถิ่น/จังหวัด และ/หรือ 2) ระดับชาติ (กรมป่าไม้ กรมอุทยานฯ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง) และ/หรือ 3) ระดับสากล ซึ่งอาจได้รับผลกระทบหรือมีผลกระทบต่อความยั่งยืนของการป่า ชุมชนและสวนป่า</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>การสัมภาษณ์ เครือข่ายป่าชุมชน รายงานการประชุม</p>	+	+
<p>1.7 ความตระหนักและความมุ่งมั่นในการปฏิบัติของผู้จัดการป่าตามกรอบกฎหมาย และ/หรือข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p>	+	+

ตัวชี้วัด	สวนป่า	ป่าชุมชน
<p>กฎหมายและข้อตกลงระหว่างประเทศ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อนุสัญญาความหลากหลายทางชีวภาพ การจ้างแรงงาน ความปลอดภัยของชีวิต และสิ่งแวดล้อม CITES</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>การสัมภาษณ์ เอกสารแผนการจัดการ</p>		

ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินงานในอนาคต:

1. การพัฒนาแบบฟอร์มของแผนการจัดการป่าที่แสดงถึงองค์ประกอบหลักๆ ของแผนการจัดการป่าชุมชนและสวนป่า
2. การเสริมสร้างศักยภาพและเตรียมความพร้อมรวมถึงการให้คำแนะนำกับผู้จัดการป่าโดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่นที่จัดการป่าชุมชนและเจ้าของสวนปารายย่อยให้สามารถเข้าถึงระบบการรับรองและมาตรฐานการจัดการป่าอย่างยั่งยืนได้

เกณฑ์ที่ 2: สัดส่วนและสภาพของพื้นที่ป่า

คำอธิบาย: การจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนต้องตอบสนองทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ขนาดและสัดส่วนพื้นที่ป่าที่เหมาะสมจึงเป็นหัวใจของการจัดการป่าอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการบรรลุเป้าหมายด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การอนุรักษ์ดินและน้ำ แหล่งไม้ใช้สอย แหล่งศึกษาเรียนรู้ และนันทนาการ ตามเป้าหมายของการพัฒนาอย่างที่ยั่งยืน การจัดการป่าต้องมีการกำหนดเขตการจัดการที่มีสัดส่วนเหมาะสมโดยพิจารณาถึงศักยภาพและสภาพของทรัพยากรเพื่อให้ป่าสามารถทำหน้าที่ทั้งด้านการผลิตและบริการอย่างยั่งยืน อีกทั้ง การกำหนดขนาดและสัดส่วนพื้นที่ป่าที่เหมาะสมจะทำให้การจัดการป่ามีความยั่งยืนและสามารถลดผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอีกด้วย

ตัวชี้วัด	สวนป่า	ป่าชุมชน
<p>2.1 มีข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและระบบนิเวศดั้งเดิมของพื้นที่</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>สภาพและระบบนิเวศดั้งเดิม ได้แก่ พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ป่าธรรมชาติ</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>รายงาน/เอกสารข้อมูล แผนที่ การสัมภาษณ์ ประวัติชุมชน</p>	+	+
<p>2.2 การกำหนดขนาดและสัดส่วนของพื้นที่ป่ามีความเหมาะสม</p> <p>2.2.1 เขตพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ และ/หรือ</p> <p>2.2.2 เขตพื้นที่เพื่อการใช้ประโยชน์ ได้แก่ ใช้สอยและยังชีพ วัฒนธรรม ประเพณี</p> <p>ความเชื่อของชุมชน การท่องเที่ยวและกิจกรรมนันทนาการ</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>ตัวชี้วัดนี้ยกเว้นสวนป่าแบบวนเกษตร</p>	+	+

ตัวชี้วัด	สวนป่า	ป่าชุมชน
แหล่งข้อมูล: แผนการจัดการ แผนที่ การสัมภาษณ์		
2.3 มีแผนที่ แผนที่สังเขป ผังป่า และป้ายแสดงขอบเขตพื้นที่ที่จัดการอย่างชัดเจน คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน: กรณีของสวนป่า แผนที่จะแสดงให้เห็นชนิดไม้ที่ปลูก รูปแบบการปลูก รวมถึงสภาพพื้นที่โดยรอบและพื้นที่ใกล้เคียงสวนป่า แหล่งข้อมูล: แผนที่ แผนที่สังเขป ผัง แผนที่ป้าย	+	+

เกณฑ์ที่ 3: สุขภาวะและการปรับตัวของระบบนิเวศป่าไม้

คำอธิบาย: เกณฑ์นี้เกี่ยวข้องกับบทบาททางด้านนิเวศและการปรับตัวของระบบนิเวศป่าไม้ ภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อป่าชุมชนและสวนป่ามีทั้งจากภัยธรรมชาติ เช่น ไฟป่า การทำเหมืองแร่ และอาจเกิดขึ้นจากกิจกรรมของมนุษย์ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การบุกรุกพื้นที่ ดังนั้น การจัดการป่าอย่างยั่งยืนต้องมีการดำเนินกิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับสุขภาวะของต้นไม้และระบบนิเวศเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวของระบบนิเวศ

ตัวชี้วัด	สวนป่า	ป่าชุมชน
<p>3.1 พื้นที่ที่จัดการมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีทั้งในเชิงปริมาณ (เช่น การเพิ่มพื้นที่) และคุณภาพโดยรวมของพื้นที่ป่า (เช่น ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น)</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>กำหนดช่วงเวลาสำหรับการประเมินการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมกับบริบทการพัฒนาป่าชุมชนและสวนป่า เช่น ระยะเวลา 5 ปี หรือ ระยะเวลา 10 ปี เป็นต้น</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>การสัมภาษณ์ เอกสารของหน่วยงาน การสังเกตการณ์จริงในพื้นที่</p>	+	+
<p>3.2 มีผลผลิตและบริการที่หลากหลายตอบสนองต่อความต้องการของครัวเรือน กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ และชุมชน</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>ผลผลิตและบริการจากป่า ได้แก่ ของป่า ไม้เนื้อไม้ พื้นที่เลี้ยงสัตว์ น้ำ ความเชื่อและวัฒนธรรมท้องถิ่น การศึกษาวิจัย การศึกษาดูงาน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การจ้างงานชุมชน</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p>	+	+

ตัวชี้วัด	สวนป่า	ป่าชุมชน
การประเมินเบื้องต้น รายงานการศึกษา การสัมภาษณ์		
<p>3.3 มีข้อมูลความเสี่ยงและภัยคุกคามต่อทรัพยากรและ/หรือระบบนิเวศของป่าชุมชน และสวนป่า</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>ความเสี่ยงและภัยคุกคาม ประกอบไปด้วย ความเสี่ยงและภัยคุกคามที่เกิดจาก กิจกรรมของมนุษย์ และ/หรือที่เกิดจากธรรมชาติ</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>แผนการจัดการ การสัมภาษณ์ รายงาน/เอกสารจากหน่วยงาน</p>	+	+
<p>3.4 มีแนวทาง มาตรการ และวิธีการในการจัดการ ป้องกันความเสี่ยง ภัยคุกคาม และมีระบบการติดตามระยะยาว</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>1) มาตรการและวิธีการ ได้แก่ กิจกรรมตรวจลาดตระเวนป่า กฎระเบียบและข้อตกลง การใช้ประโยชน์</p> <p>2) ระยะเวลาของแผนการจัดการ ได้แก่ ระยะสั้น 5 ปี, ระยะปานกลาง 5 – 10 ปี และระยะยาวตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป</p> <p>3) ระบบการติดตาม 3 ระดับ ได้แก่ 1) การประเมินตนเอง และ/หรือ 2) การประเมินโดยหน่วยงานภายนอก (External audit) และ/หรือ 3) การประเมินโดย Third party</p> <p>4) กิจกรรมการฟื้นฟู/ดูแลรักษาป่า เช่น การปลูกเสริม ปลูกทดแทน การซ่อมบำรุง ถนนรอบพื้นที่ป่า การควบคุมและกำจัดพืชรุกราน การปรับปรุงแนวกันไฟ การทำ</p>	+	+

ตัวชี้วัด	สวนป่า	ป่าชุมชน
<p>ผาย เป็นต้น</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>รายงานการดำเนินงาน การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์</p>		
<p>3.5 มีทรัพยากรในการบริหารจัดการพื้นที่ป่าที่เพียงพอสำหรับการสนับสนุนการดำเนินงาน ทั้งทรัพยากรที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน (เช่น แรงงานในครัวเรือน การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน เป็นต้น)</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>ทรัพยากรในการบริหารจัดการป่าอาจมาจากหลายแหล่ง ได้แก่ 1) เจ้าของสวนป่า/ชุมชน 2) หน่วยงานภาครัฐ และ/หรือ 3) ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>แผนการจัดการป่า รายงานผลการดำเนินงานทางการเงิน การสัมภาษณ์</p>	+	+

เกณฑ์ที่ 4 ผลผลิตและนิเวศบริการของพื้นที่ป่าไม้

คำอธิบาย: วัตถุประสงค์ของเกณฑ์นี้คือ การทำให้พื้นที่ป่าสามารถทำหน้าที่ทั้งเพื่อการผลิตและบริการได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน การที่จะทำให้ป่ามีศักยภาพและสามารถทำหน้าที่หลายอย่างได้ในพื้นที่และช่วงเวลาเดียวกันนั้นต้องมีการจัดการอย่างยั่งยืนที่พิจารณามิติทางเศรษฐกิจ การเงิน และการยอมรับของเกษตรกร

ตัวชี้วัด	สวนป่า	ป่าชุมชน
<p>4.1 มีข้อมูลกำลังการผลิต (Stock) ของพื้นที่ป่าที่จัดการ</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>การประเมินกำลังการผลิตในพื้นที่ป่าชุมชนเน้นเฉพาะผลผลิตประเภทที่มีบทบาทและความสำคัญสูงต่อการดำรงชีพของชุมชน</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>รายงานข้อมูล</p>	+	+
<p>4.2 มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทางสถิติและรายได้จากการใช้ประโยชน์ผลผลิตและบริการจากพื้นที่ป่าที่จัดการ</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>ข้อมูลปริมาณของผลผลิตทั้งในรูปเนื้อไม้ และของป่าที่ได้รับจากพื้นที่ป่าที่จัดการทั้งสวนป่า และป่าชุมชน</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>รายงาน/เอกสารการสำรวจ การสัมภาษณ์</p>	+	+
<p>4.3 มีข้อมูลความเสี่ยงและภัยคุกคามที่ส่งผลให้ผลผลิตและบริการลดน้อยลง</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p>	+	+

ตัวชี้วัด	สวนป่า	ป่าชุมชน
<p>ความเสี่ยงและภัยคุกคามอาจเกิดขึ้นจากธรรมชาติ เช่น ไฟป่า พายุ หรือเกิดจากกิจกรรมหรือการกระทำของมนุษย์ซึ่งมีผลต่อการทำหน้าที่ของพื้นที่ป่าในการให้ผลผลิตและบริการ</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>การสัมภาษณ์ แผนการจัดการ</p>		
<p>4.4 มีแนวทาง และวิธีการจัดการและใช้ประโยชน์ผลผลิตและนิเวศบริการจากป่าชุมชนและสวนป่าอย่างยั่งยืน รวมถึงแนวทางการปรับใช้วนวัฒนวิธีอย่างเหมาะสม</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>แผนการจัดการใช้ประโยชน์ มีการระบุรายละเอียด รอบตัดฟันไม้ (Rotation) ปริมาณ ช่วงเวลา และวิธีการเก็บหาของป่าประเภทต่างๆ</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>แผนการจัดการ การสังเกตการณ์และสัมภาษณ์</p>	+	+
<p>4.5 มีการดำเนินงานเพื่อติดตามประเมินผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่า และมีการนำเสนอข้อมูลผลการประเมินต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>การติดตามประเมินผลอาจประกอบด้วยหลายกิจกรรม เช่น การจัดประชุมประจำปีของเครือข่าย การจัดทำเอกสารเผยแพร่ เป็นต้น</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p>	+	+

ตัวชี้วัด	สวนป่า	ป่าชุมชน
รายงานผลการดำเนินงาน รูปภาพกิจกรรม การสัมภาษณ์		

เกณฑ์ที่ 5 ความหลากหลายทางชีวภาพป่าไม้

คำอธิบาย : เกณฑ์นี้เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และรักษาความหลากหลายทางชีวภาพซึ่งประกอบด้วยความหลากหลายของระบบนิเวศ ชนิดพันธุ์ และพันธุกรรม

ตัวชี้วัด	สวนป่า	ป่าชุมชน
<p>5.1 มีข้อมูลแสดงความหลากหลายทางชีวภาพของพืช สัตว์ เห็ด</p> <p>5.1.1 ข้อมูลความหลากหลายของชนิดพืชที่พบในพื้นที่ป่าที่จัดการ</p> <p>5.1.2 ข้อมูลความหลากหลายของชนิดสัตว์ นก และแมลงที่พบในพื้นที่ป่าที่จัดการ</p> <p>5.1.3 ข้อมูลความหลากหลายของเห็ดที่พบในพื้นที่ป่าที่จัดการ</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>การจัดทำชุดข้อมูลชนิดความหลากหลายทางชีวภาพอาจทำเป็นรายการที่แสดงรายชื่อของชนิดพืช สัตว์ เห็ด ตามที่พบจริงในพื้นที่ป่าชุมชนและสวนป่า</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>รายงานข้อมูลจากการสำรวจ เอกสารวิชาการ/วิจัย การสัมภาษณ์</p>	+	+
<p>5.2 มีข้อมูลความเสี่ยง ภัยคุกคาม และผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>ความเสี่ยงและภัยคุกคาม ประกอบไปด้วย ความเสี่ยงและภัยคุกคามที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ และ/หรือที่เกิดจากธรรมชาติ</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>เอกสารประเมินความเสี่ยง/ภัยคุกคาม เอกสารแผนการจัดการ การสัมภาษณ์</p>	+	+

ตัวชี้วัด	สวนป่า	ป่าชุมชน
<p>5.3 มีแนวทาง และมาตรการการจัดการเพื่อการอนุรักษ์ ค้ำครองความหลากหลายทางชีวภาพโดยเฉพาะชนิดพันธุ์ประจำถิ่นที่หายาก และ/หรือใกล้สูญพันธุ์</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ปลุกฝังจิตสำนึกของประชากรในชุมชน คือ การปลุกฝังให้ประชากรในชุมชนมีความรักท้องถิ่น เข้าใจถึงความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ และมีความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ผสมผสานให้เข้ากับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ประชากรในชุมชนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติหมดสิ้นไปจากท้องถิ่น รวมทั้งยังสามารถช่วยกันดูแลรักษาความหลากหลายทางชีวภาพให้ยั่งยืนอยู่คู่ชุมชนสืบไปได้ 2. การควบคุมดูแล การควบคุมดูแลความหลากหลายทางชีวภาพโดยอาจเป็นการออกระเบียบหรือมีการทำข้อตกลงร่วมกันเพื่อควบคุมดูแลสายพันธุ์สิ่งมีชีวิตที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ 3. การอนุรักษ์ เป็นวิธีการป้องกันการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพโดยอาศัยวิธีการอนุรักษ์ป้องกันไม่ให้สิ่งมีชีวิตนั้นถูกรุกรานจนสูญพันธุ์ไป มีการเก็บรวบรวมตัวอย่างสิ่งมีชีวิตบางกลุ่มมาเลี้ยงเอาไว้ เพื่อศึกษาลักษณะการดำรงชีวิต และการขยายพันธุ์ เพื่อให้สามารถเพาะพันธุ์สิ่งมีชีวิตนั้นเพิ่มขึ้นได้ในอนาคต 4. การส่งเสริม เป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการควบคุมดูแลรักษาความหลากหลายทางชีวภาพของสิ่งมีชีวิตที่อาจถูกทำลายได้ โดยการสนับสนุนอาจทำได้หลายวิธี เช่น การรณรงค์ให้ตระหนักถึงความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ การให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม การฝึกอบรมแนวทางการอนุรักษ์ธรรมชาติ เป็นต้น 5. การทดแทน ในธรรมชาติระบบนิเวศที่ถูกบุกรุกและทำลายความหลากหลายทาง 	+	+

ตัวชี้วัด	สวนป่า	ป่าชุมชน
<p>ชีวภาพ จะเกิดการเปลี่ยนแปลงแทนที่จนสามารถกลับมาเป็นระบบนิเวศที่สมดุลดั้งเดิมได้ แต่การเปลี่ยนแปลงแทนที่นั้นอาจต้องใช้ระยะเวลายาวนานหลายร้อยปี แต่มนุษย์จะสามารถมีส่วนช่วยให้ระบบนิเวศเกิดการเปลี่ยนแปลงแทนที่ไปสู่จุดสมดุลได้เร็วขึ้น ด้วยการปลูกพืชที่เป็นแหล่งอาหารและที่อยู่อาศัยของสัตว์ต่าง ๆ ในระบบนิเวศทดแทนระบบนิเวศเดิมที่ถูกทำลายลงไป</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>แผนการจัดการ การสัมภาษณ์</p>		
<p>5.4 มีการดำเนินงานเพื่อติดตามประเมินผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่า และมีการนำเสนอข้อมูลผลการประเมินต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>การติดตามประเมินผลอาจประกอบด้วยหลายกิจกรรม เช่น การจัดประชุมประจำปีของเครือข่าย การจัดทำเอกสารเผยแพร่ เป็นต้น</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>แผนการจัดการ การสัมภาษณ์ รายงานการติดตาม</p>	+	+
<p>5.5 มีการสื่อสารและเผยแพร่กิจกรรมการอนุรักษ์ คุ่มครองความหลากหลายทางชีวภาพต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับท้องถิ่น</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>ตัวชี้วัดนี้ยกเว้นสำหรับพื้นที่สวนป่าแบบวนเกษตร</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p>	+	+

ตัวชี้วัด	สวนป่า	ป่าชุมชน
รายงานผลการดำเนินงาน รูปภาพกิจกรรม การสัมภาษณ์		

เกณฑ์ที่ 6 การอนุรักษ์ดินและน้ำ

คำอธิบาย : การอนุรักษ์ดินและน้ำถือเป็นเกณฑ์ที่มีความสำคัญเนื่องจากเป็นบทบาทโดยตรงของระบบนิเวศป่าไม้ และต้นไม้ในการลดการชะล้างพังทลายของดิน ทำให้ดินอุดมสมบูรณ์ และการเพิ่มพูนปริมาณและคุณภาพของน้ำซึ่งต้องอาศัยการจัดการที่มีความยั่งยืนจึงจะทำให้ป่าสามารถทำหน้าที่ดังกล่าวได้

ตัวชี้วัด	สวนป่า	ป่าชุมชน
<p>6.1 มีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประเภท และสถานภาพของทรัพยากรดินและน้ำในพื้นที่ป่าที่จัดการ</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>เน้นการประเมินองค์ความรู้ของเจ้าของสวนป่า และปราชญ์ชาวบ้านเกี่ยวกับประเภทและสถานภาพน้ำ</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>รายงานข้อมูล การสัมภาษณ์</p>	+	+
<p>6.2 มีการดำเนินงาน/กิจกรรมอนุรักษ์ดินและน้ำที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และระบบนิเวศป่าไม้โดยการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>กิจกรรมการอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น กำหนดมาตรการการใช้สารเคมีที่ไม่ผิดกฎหมายมีความปลอดภัยต่อคน พืช สัตว์ และสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมเทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ฝายชะลอน้ำ การปรับใช้พืชปรับปรุงดิน การจัดการขยะในพื้นที่ป่า การปลูกหญ้าแฝก</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>แผนการจัดการ รูปภาพกิจกรรม การสัมภาษณ์</p>	+	+

ตัวชี้วัด	สวนป่า	ป่าชุมชน
<p>6.3 มีกลไกส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงรูปแบบการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>พิจารณาถึงความถี่ ระยะเวลา และรูปแบบของกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อนำไปสู่การอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ป่าที่จัดการ</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>รายงานการดำเนินกิจกรรม รูปภาพกิจกรรม การสัมภาษณ์</p>	+	+
<p>6.4 มีการประเมินผลกระทบจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ และมีการกำหนดแนวทางการลดผลกระทบต่อทรัพยากรดินและน้ำที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>แนวทางการลดผลกระทบต่อทรัพยากรดินและน้ำ เช่น การจัดการขยะในพื้นที่ป่า การกำหนดพื้นที่เลี้ยงสัตว์ในป่า การปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การสร้างทางระบายน้ำ เป็นต้น</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>แผนการจัดการ การสัมภาษณ์</p>	+	+

เกณฑ์ที่ 7 เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น

คำอธิบาย: ป่าและต้นไม้มีบทบาทที่สำคัญต่อการรักษาประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมถึงการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นซึ่งการจัดการป่าที่ยั่งยืนจะต้องทำให้ป่าสามารถทำหน้าที่เป็นแหล่งอาหาร แหล่งรายได้ รวมถึงเป็นแหล่งจ้างงานรวมถึงการลงทุนต่างๆ ในท้องถิ่น

ตัวชี้วัด	สวนป่า	ป่าชุมชน
<p>7.1 การเคารพและยอมรับความเชื่อ วัฒนธรรมของท้องถิ่น และมีการปรับใช้องค์ความรู้ท้องถิ่นในการฟื้นฟู อนุรักษ์พื้นที่ป่าที่จัดการ</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>มิติของการเคารพและยอมรับ อาจประกอบด้วย 1) การอนุรักษ์ คือ การบำรุงรักษาสิ่งที่ดั้งเดิมไว้เช่น ประเพณีต่าง ๆ ทัศนคติ และคุณค่าหรือการปฏิบัติตนเพื่อความสัมพันธ์อันดีกับคนและสิ่งแวดล้อม 2) การฟื้นฟู คือ การรื้อฟื้นสิ่งที่ดั้งเดิมที่หายไป เลิกไป หรือกำลังจะเลิก ให้กลับมาเป็นประโยชน์ เช่นการรื้อฟื้นดนตรีไทย 3) การประยุกต์ คือ การปรับหรือการผสมผสานความรู้เก่ากับความรู้ใหม่เข้าด้วยกันให้เหมาะสมกับสมัยใหม่ เช่น การใช้ยาสมุนไพรในโรงพยาบาล ประสานกับการรักษาสมัยใหม่ การทำพิธีบวงสรวงต้นไม้ เพื่อให้เกิดสำนึกการอนุรักษ์ธรรมชาติ รักษาป่ามากยิ่งขึ้น การประยุกต์ประเพณีการทำบุญข้าวเปลือกที่วัด มาเป็นการสร้างธนาคารข้าวเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ยากแคลน และ 4) การสร้างใหม่ คือ การค้นคิดใหม่ที่สัมพันธ์กับความรู้ดั้งเดิม เช่น การประดิษฐ์โป่งกลาง การคิดโครงการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยอาศัยคุณค่าความเชื่ออาหารที่ชาวบ้านเคยมีต่อกันมาหารูปแบบใหม่ เช่น การสร้างธนาคารข้าว ธนาคารโคกระบือ การรวมกลุ่มแม่บ้าน เยาวชน เพื่อทำกิจกรรมกันอย่างมีระบบมากยิ่งขึ้น</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>เอกสารกฎหมาย ข้อตกลง แผนการจัดการ การสัมภาษณ์</p>	+	+

ตัวชี้วัด	สวนป่า	ป่าชุมชน
<p>7.2 มีการพัฒนาความเชื่อมโยง รูปแบบกิจกรรม และการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายกับชุมชนและ/หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>รูปแบบความเชื่อมโยง เช่น การสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ อุปกรณ์และสิ่งของ เทคโนโลยีและความรู้สมัยใหม่ การอบรม การพัฒนาและสร้างเครือข่ายป่าชุมชน</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>แผนการจัดการ รูปภาพกิจกรรม การสัมภาษณ์</p>	+	+
<p>7.3 สนับสนุนการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้หญิง และกลุ่มเยาวชน รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการป่าชุมชนและสวนป่า</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>1) ป่าชุมชน รูปแบบและกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้หญิงและเยาวชน เช่น การส่งเสริมการเข้าร่วมในรูปแบบคณะกรรมการป่าชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมปลูกป่าผลิตกล้าไม้ เป็นต้น</p> <p>2) สวนป่า รูปแบบและกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้หญิงและเยาวชน เช่น การจ้างงาน การปลูกป่า การผลิตกล้าไม้ เป็นต้น</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>รายงานการประชุม รายชื่อคณะกรรมการ รูปภาพกิจกรรม การสัมภาษณ์</p>	+	+
<p>7.4 การรวมกลุ่มสมาชิกในระดับชุมชนเพื่อพัฒนาวิธี การใช้ประโยชน์และเพิ่มมูลค่าทรัพยากรที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น</p>		+

ตัวชี้วัด	สวนป่า	ป่าชุมชน
<p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>ตัวชี้วัดนี้ ยกเว้นสวนป่า</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>การสัมภาษณ์</p>		
<p>7.5 การริเริ่มพัฒนากลไกด้านการเงินของชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองจากฐานทรัพยากรชีวภาพ</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <p>ตัวชี้วัดนี้ ยกเว้นสวนป่า</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์</p>		+
<p>7.6 มีกลไกในการจัดการผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการจัดการป่าชุมชนที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และมีความเป็นธรรม (ผลผลิตและนิเวศบริการ รวมถึงการเข้าใช้ประโยชน์พื้นที่ป่า)</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ประเมิน:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ตัวชี้วัดนี้ ยกเว้นสวนป่า 2) ผลประโยชน์จากป่าชุมชน เช่น เนื้อไม้ ของป่า อาหารป่า นิเวศบริการ การเลี้ยงสัตว์ รวมถึงการเข้าใช้ประโยชน์พื้นที่ป่า 3) ระดับของการจัดการและแบ่งปันผลประโยชน์จากป่าชุมชน อาจมีหลายระดับ เช่น การจัดการแบ่งปันผลประโยชน์ระหว่างสมาชิกชุมชนด้วยตนเอง และ/หรือการ 		+

ตัวชี้วัด	สวนป่า	ป่าชุมชน
<p>จัดการแบ่งปันผลประโยชน์กับชุมชนข้างเคียง และ/หรือการจัดการแบ่งปัน ผลประโยชน์กับคนจากชุมชนอื่นๆ ที่เข้ามาร่วมใช้ประโยชน์ทรัพยากรในป่าชุมชน และ/หรือการจัดการแบ่งปันผลประโยชน์กับเครือข่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>แหล่งข้อมูล:</p> <p>แผนการจัดการ การสัมภาษณ์</p>		

**THAILAND CRITERIA AND INDICATORS FOR SUSTIANBLE MANAGEMENT OF
PLANTED FORESTS AND COMMUNITY FORESTS**

APRIL 2019

1.0 INTRODUCTION

- 1.1 In Thailand, forests and forest resources provide livelihoods for more than 10 – 25 million people. Thus, Government of Thailand has committed to maintain and conserve natural forests. Since 1985, the national forest policy was set up to increase forest cover to 40 per cent of total land area. Sustainable forest management is therefore at the heart of this policy achievement.
- 1.2 Sustainable Development as a concept was firstly proposed and accepted at the Rio Earth Summit in 1992. More recently, the Sustainable Development Goals has been developed as the blueprint to achieve a better and more sustainable future for all. This 17 goals address the global challenges we face, including those related to poverty, inequality, climate, environmental degradation, prosperity, and peace and justice. The Goals interconnect and in order to leave no one behind, it is important that we achieve each Goal and target by 2030.
- 1.3 Sustainable Forest Management (SFM) is the management of forests according to the principles of sustainable development. Sustainable forest management has to keep the balance between three main pillars: ecological, economic and socio-cultural. Successfully achieving sustainable forest management will provide integrated benefits to all, ranging from safeguarding local livelihoods to protecting the biodiversity and ecosystems provided by forests, reducing rural poverty and mitigating some of the effects of climate change.
- 1.4 Criteria and indicators are tools used to define, guide, monitor and assess progress towards sustainable forest management in a given context. The overall aim of criteria and indicators is to promote more sustainable forest management practices, taking into consideration the social, economic, environmental, cultural and spiritual needs of different stakeholders.
- 1.5 In ASEAN context, set of criteria and indicators for SFM was developed and adopted in 2016. There were 7 criteria, 18 components and 54 indicators. Historically, the Third

Meeting of the ASEAN Senior Officials on Forestry (ASOF) held from 10-12 July 2000 in Yangon, Myanmar, endorsed the “ASEAN Regional Criteria and Indicators for Sustainable Management of Natural Tropical Forests” which was then adopted at the 22nd. Meeting of the ASEAN Ministers on Agriculture and Forestry (AMAF) held from 26-27 October 2000 in Phnom Penh, Cambodia. This set of criteria and indicators was replaced in 2007 with the endorsement of the “ASEAN Criteria and Indicators for Sustainable Management of Tropical Forests,” at the 10th. Meeting of ASOF held from 12-13 July 2007 in Vientiane, Lao PDR, and adopted by the 29th. Meeting of AMAF held on 1 November 2007 in Bangkok, Thailand.

- 1.6 This document presents the set of designed C&I for SFM in Thailand. There are 7 criteria and 35 indicators. The set of C&I can be applied for both planted forests and community forests, but the number of indicators are varied between these two management types.

2.0 SCOPE AND FORMAT

- 2.1 National level standard of sustainable forest management: Although this set of C&I are primarily designed to be a national level standard of sustainable forest management, the involved organization should allow for the development of specific C&I to fit into each context at regional and forest management units.
- 2.2 Practical and minimum requirement: As agreed by involved stakeholders, the designed set of C&I should be pragmatic and can be applied on the ground.
- 2.3 Accordance with SFM principles and ASEAN standard: The set of C&I was framed and designed on the 7 principles of sustainable forest management. In addition, it was taken into account the ASEAN criteria and indicators of sustainable forest management.
- 2.4 In total, there are 7 criteria and 35 indicators. However, there is different number of indicators between planted forests and community forests.

3.0 DEFINITIONS

Community forest	The official registered community forests. It was designated forest areas by Royal Forest Department (RFD) for local community utilization and management.
Planted forests	The land where trees are planted.
Agroforestry forest plantation	The land where trees are grown combining with agricultural crops and/or livestock.
Small forest plantation	The planted forest which area less than 100 Rai (less than 16 ha.)
Medium forest plantation	The planted forest which area is between 100 – 500 Rai (between 16 – 80 ha.)
Large forest plantation	The planted forest which area is greater than 500 Rai (more than 80 ha.)

4.0 THAILAND CRITERIA AND INDICATORS

CRITERIA 1: COMPLIANCE WITH NATIONAL LAWS, POLICIES AND STRATEGIES

Indicators	Planted forest	Community forest
1.1 Availability of documentation of legal status, land tenure ownership and resource utilization	+	+
1.2 Existence of forest management plan	+	+
1.3 Monitoring and evaluation of forest management is conducted continuously	+	+
1.4 Availability of appropriate budget administration and accounting system	+	+
1.4.1 Transparency of budget and accounting		
1.4.2 Accountability of budget and accounting		
1.5 Existence of appropriate conflict management mechanism and solutions	+	+
1.6 Availability of communication channels with relevant stakeholders	+	+
1.6.1 Local stakeholders		
1.6.2 National stakeholders		
1.6.3 International stakeholders		
1.7 Forest plantation manager and community are aware of international agreements and willing to apply them into forest management activities	+	+

CRITERIA 2: EXTENT AND CONDITION OF FORESTS

Indicators	Planted forest	Community forest
2.1 Availability of forest land and ecosystem information	+	+
2.2 The size and extent of forest land is appropriated 2.2.1 Forest conservation zone and/or 2.2.2 Forest utilization zone (subsistence use, cultural, tradition, community beliefs and tourism/recreation)	+	+
2.3 Availability of map, sketch map, layout and signs to show clearly the forest management boundary	+	+

CRITERIA 3: FOREST ECOSYSTEM HEALTH AND ADAPATION

Indicators	Planted forest	Community forest
3.1 The extent of forest cover changes over time is positively observed both quantity and quality	+	+
3.2 Provision of diversity of forest goods and services to address the various needs of household, forest users groups and communities	+	+
3.3 Availability of information regarding risks and threat to forest and ecosystem	+	+
3.4 Existence of guidance, measure and methods to manage, prevent the identified risks and threats as well as having long term monitoring system	+	+
3.5 Forest manager shall have sufficient resources (cash and non-cash) to support the implementation of forest management	+	+

CRITERIA 4: FOREST PRODUCTION AND ECOSYSTEM SERVICES

Indicators	Planted forest	Community forest
4.1 Availability of forest stock and productivity information/data	+	+
4.2 Existence of documentation or record to show the statistic of forest product utilization and generated income from the managed forests	+	+
4.3 Availability of information regarding risk and threat which will be impacting on forest products and services	+	+
4.4 Forest manager shall provide the guidance and method for managing and utilizing forest product and services as well as to apply appropriate silvicultural techniques for managing forest products and services in the area	+	+
4.5 Forest manager shall conduct impact assessment of forest utilization activities and shall present the assessment result to involved stakeholders	+	+

CRITERIA 5: FOREST BIODIVERSITY

Indicators	Planted forest	Community forest
5.1 Availability of biodiversity information (plant, animal and fungi)	+	+
5.1.1 Information of species biodiversity found in the managed forest		
5.1.2 Information of animal, bird and insect species found in managed forest		
5.1.3 Information of fungi biodiversity found in the managed forest		
5.2 Availability of information regarding risk, threat and effect of forest biodiversity	+	+
5.3 Existence of guidance and measure for conserving and protecting forest biodiversity especially rare and/or extinct species	+	+
5.4 Forest manager shall implement to assess and evaluate	+	+

the impact of forest utilization activity and shall present the result to relevant stakeholders		
5.5 Forest manager shall communicate and present activities of biodiversity conservation to local stakeholders	+	+

CRITERIA 6: SOIL AND WATER CONSERVATION

Indicators	Planted forest	Community forest
6.1 Availability of basic information on type and condition of soil and water resource in the managed forest area	+	+
6.2 Forest manager shall implement soil and water conservation activity by involvement with local community and stakeholder	+	+
6.3 Implementation of extension activity and learning exchange mechanism to conserve and maintain soil and water quality	+	+
6.4 Forest manager shall assess the impact of forest utilization activity on soil and water and identify appropriate method for reducing the impact of utilization activity	+	+

CRITERIA 7: ECONOMIC, SOCIAL AND CULTURE OF LOCAL COMMUNITIES

Indicators	Planted forest	Community forest
7.1 Forest management implementation shall respect to traditional beliefs, community culture and local knowledge and apply them into forest restoration and conservation activity	+	+
7.2 Development of network with local community and/or involved organization	+	+
7.3 Promotion of women and youth group as well as forest stakeholders to participate in forest management activities	+	+
7.4 Promotion of community group formation to advance forest utilization techniques and to add value to resource use		+
7.5 Initiative local or community financial mechanism for self-reliance development in the long term		+
7.6 Forest manager shall initiate forest benefit sharing mechanism to share benefits with stakeholders		+

5.0 CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS

- Development of criteria and indicators for sustainable management of planted forests and community forests indicated the progress and commitment of Thailand towards the sustainable development. The set of C&I was designed through participatory processes involving various stakeholders who represented different interests and organizations.
- As a result, seven (7) criteria and thirty-five (35) indicators were identified. This set of C&I compliance with the concept of SFM and international standard of forest management.
- In the shorter term, it is hoped that the responsible authority will employ and use this designed set of C&I for 'internal audit' in the area of planted forests and community forests. C&I can be applied as a tool for strengthening participatory processes of forest and tree management. Also, it can be used as a tool for promoting the mutual understanding between forest officers and local communities for managing forest and forest resources in the areas where local people are allowed to participate in forest management.
- We wish that, in the longer term, this set of designed C&I will be further developed by involved organizations and will make it possible to be a genuine national forest standard of Thailand.

AUTHOR:

SURIN ONPROM, Ph.D.

DEPARTMENT OF FOREST MANAGEMENT

FACULTY OF FORESTRY, KASETSART UNIVERSITY

BANGKOK, THAILAND 10900

EMAIL: FFORSRO@KU.AC.TH

MB. : +66 89 9011886